

БАН МИЛУТИН И ДУКА ХЕРЦЕГОВАЦ /ВУКОВА ЗБИРКА

1. Често књиге земљу прехођаху,
2. Ни ко знаде, куда, ни откуд су.
3. Књиге иду од Призрена града,
4. Од Српскога силна цар-Стевана,
5. На Пожегу бану Милутину,
6. 'Вако царе бану говораше:
7. „Слуго моја, бане Милутине!
8. „Опреми се у бијелу двору,
9. „Поведи ми тридесет делија
10. „Од твојега равна Драгачева,
11. „Хајде шњима ка Призрену граду,
12. „Јер хоћемо, бане, војевати
13. „На далеко у земљу Бугарску
14. „На Мијајла краља Бугарскога;
15. „Тамо ћемо, бане, зачамати,
16. „Но се спреми за три годинеце.”
17. Дође књига у Пожегу равну
18. На кољено бану Милутину.
19. Када бане књигу проучио,
20. Уд'рише му сузе од очију,
21. А гледа га љуба Иконија,
22. Па му тихо млада говорила:
23. „Господару, бане Милутине!
24. „Откуд књига, од кога ли града?
25. „Што л' је учиш, а сузе прољеваш?”
26. Вели њојзи бане Милутине:
27. „Чу л' ме душо, љубо Иконија!
28. „Ова ј' књига од Призрена града,
29. „Од нашега силна цар-Стевана;
30. „Цар ме зове на његову војску
31. „На далеко у земљу Бугарску
32. „На Мијајла краља Бугарскога,
33. „Каже, љубо, за три годинеце,
34. „Да ће бити боја с Бугарима.
35. „Но чу ли ме, љубо Иконија!
36. „Гледај мене пребијеле дворе,
37. „Немој моје дворе опустити;
38. „Пази мене два нејака сина,
39. „Удоми ми сестрицу Јелицу
40. „У лијепу варош Ђаковицу;
41. „Копај мене девет винограда
42. „У Бањици и у Атеници,
43. „У Лозници и у Паковраћу;
44. „А чувај ми девет воденица
45. „Низ Бјелицу и низ Моравицу;
46. „Гледај нашу славну задужбину
47. „Под Баницом цркву Жежевицу;
48. „Чекај мене за три годинеце,
49. „Док се вратим из земље Бугарске.”
50. А кад бане љуби наручио,
51. Опреми се на цареву војску,
52. Он поведе тридесет делија,
53. Оде право уз воду Мораву,
54. Докле с' прими ломна Влаха Старог,
55. А одатле у Сјеницу равну,
56. Од Сјенице у поље Косово,
57. Од Косова уз Шару планину,
58. Докле дође у Призрена града.
59. Али царе војску подигао
60. И пошао низ воду Бистрицу,
61. Сустиже га бане Милутине
62. На ономе Голешу планини;
63. Ту се бане с царем састануо
64. И за лако здравље упитао
65. И сретна му пута честитао.
66. А вели му силан цар-Стеване:
67. „Слуго моја, Милутине бане!
68. „Ако мене Бог и срећа даде,
69. „Те добијем краља Бугарина,
70. „Хоћу тебе, слуго, поклонити
71. „У државу земљу Босну славну,
72. „Да банујеш и да господујеш,
73. „Милутине, за живота твога.”
74. Па с' отале војска окренула,
75. Низ Србију ка земљи Бугарској.
76. Кад дођоше у земљу Бугарску,
77. Дочека их краљу Мијаило
78. Украј Лаба украј воде ладне.
79. Ту се краље с царем ударио,
80. Били су се три бијела дана.
81. Кад четврто јутро освануло,
82. Лоша краљу срећа прескочила,
83. Те се краље с царем сусретнуо,
84. Но га добро Стево дочекао,
85. На добру га коњу поћерао,
86. Сустиже га у поља равна,

87. Сабљом ману, одс'јече му главу,
88. Пороби му силовиту војску,
89. А он сједе у земљу Бугарску,
90. И умири земљу Бугарију.
91. Но за дуго царе зачамао,
92. Кажу, брате, за три године,
93. Зачамао у земљи Бугарској,
94. И са шњиме бане Милутине.
95. Но да видиш младе бановице!
96. Ту не прође ни година дана,
97. Она бана с војске не чекаше:
98. Батали му пребијеле дворе,
99. Опусту му девет винограда,
100. Распродаде девет воденица,
101. Поруши му цркву Жежевицу,
102. Не удаде сестрицу Јелицу,
103. Не пази му два нејака сина;
104. Него пише лист књиге бијеле,
105. Те је шиље у Херцеговину,
106. На кољено Дуки Херцеговцу:
107. „Чу ли мене, Дука Херцеговче!
108. „Ти покупи кићене сватове,
109. „Шњима хајде у Пожегу равну
110. „А мојему двору бијеломе,
111. „Те ме узми за вијерну љубу,
112. „Јер сам млада данас останула,
113. „Та баница млада, удовица,
114. „А бане је мене погинуо
115. „Војујући у земљи Бугарској;
116. „Но се немој, Дука, затрајати,
117. „Јер ме просе многи просиоци.”
118. На брзо му књигу оправила.
119. А кад Дуки ситна књига дође,
120. Те он виђе, што му књига каже,
121. Он не купи кићенијех свата,
122. Већ се спреми на бијелој кули,
123. Уд'ри на се дибу и кадиву,
124. Па се скиде низ бијелу кулу,
125. Оде право у доње подруме,
126. Те опреми дебела кулаша,
127. Па се њему на рамена баци,
128. Оде право преко Босне славне
129. Докле стиже Дрини валовитој,
130. Здраву Дрину воду пребродио,
131. А маши се ломна Влаха Старог,

132. Докле дође до Ужица града,
133. Па се спусти у Пожегу равну
134. Ка банову двору бијеломе,
135. Пред двором му одсједе кулаша,
136. А сретете га госпођа баница,
137. Руке шире, у лица се љубе,
138. Узеше се за бијеле руке,
139. Отидоше на танке чардаке,
140. Угости га госпођа баница
141. Са шећерли кавом и ракијом,
142. Па дозива своје вјерне слуге,
143. Овако им млада говорила:
144. „Чујете л' ме, моје вјерне слуге!
145. „Пазите ми мога господара,
146. „Господара, Дуку Херцеговца,
147. „Боље него старог Милутина.”
148. Тако стаде за петнаест дана,
149. Док се спреми млада бановица,
150. Па покупи све баново благо,
151. Однесе му свијетло оружје,
152. Одведе му два коња витеза,
153. Зароби му два нејака сина
154. И са шњима сестрицу Јелицу,
155. Оде с Дуком у Херцеговину.
156. Тако било, за дуго не било,
157. Глас отиде од уста до уста,
158. Докле зачу бане Милутине,
159. А он скочи на ноге лагане,
160. Оде право цару честитоме,
161. На јутру му назва добро јутро,
162. А боље му царе приватио:
163. „Добро дође, бане Милутине!
164. „Што си, бане, тако уранио?
165. „А што ли си, сине, невесео?”
166. Поклања се бане до земљице,
167. Љуби цару руку и кољено,
168. Па му оде смјерно говорити:
169. „Господару, силан цар-Стеване!
170. „Ево има четири године,
171. „Како с тобом, царе, војујемо
172. „По Бугарској по земљи проклетој,
173. „А моје сам дворе оставио
174. „И баницу љубу Иконију,
175. „Па сад чујем, да се преудала,
176. „И б'јеле ми дворе похарала

177. „Са некаким Дуком Херцеговцем,
178. „Два ми млада заробила сина
179. „И Јелицу моју милу сеју,
180. „Све одвео у Херцеговину,
181. „Моје б’јеле дворе баталио;
182. „Остало ми девет винограда
183. „Нерезани и неокопани,
184. „Не меље ми девет воденица,
185. „Но их куја свијех распродала,
186. „Порушила моју задужбину,
187. „Та лијепу цркву Жежевицу;
188. „Но ти с’ молим, мили господару!
189. „Пусти мене до бијела двора,
190. „Да обиђем пребијеле дворе,
191. „Да повратим моје много благо
192. „А и моја два нејака сина
193. „И сестрицу Јелицу ђевоју;
194. „Да с’ осветим Дуки зулумћару,
195. „Да му вратим жалост за срамоту.”
196. Кад је царе бана саслушао,
197. Онда њему ’вако говорио:
198. „Приустав’ се, бане Милутине,
199. „Да ти дадем сићана вермана,
200. „Што сам тебе, бане, поклонио
201. „Земљу Босну у твоју државу.”
202. Кад је бане цара саслушао,
203. Приклони се до зелене траве,
204. Пољуби га у скут и у руку,
205. Па причека три бијела дана.
206. Кад четврто јутро освануло,
207. Цар му даде сићана вермана,
208. Па с’ отале бане подигао,
209. Одеправо кроз земљу Бугарску,
210. Докле дође до Крушевца града,
211. А отале уз воду Мораву,
212. Докле бане дође под Јелицу,
213. Под Јелицу у село Бањицу,
214. Те огледа своје винограде;
215. Па се врати равна Драгачева,
216. Стиже бане питомој Пожези
217. А својему двору бијеломе;
218. Ал’ му б’јели двори потавнили,
219. Полупани срчали пенцери,
220. Обаљени високи чардаци,
221. Обурвати дубоки подруми,

222. Порушена мермерли авлија,
223. Обаљена домирли капија:
224. У двору му нигђе никог нема,
225. Осим болан слуга Миловане;
226. Пита њега бане Милутине:
227. „О Бога ти, моја вјерна слуго!
228. „Ко похара моје б’јеле дворе?
229. „Ко л’ одведе два нејака сина
230. „И Јелицу моју милу сеју?
231. „Ко л’ покупи из ризнице благо?
232. „Ко л’ одведе коње из арова?
233. „Ко л’ однесе свијетло оружје
234. „И одведе љубу Иконију?”
235. Вели њему слуга Миловане:
236. „Господару, Милутине бане!
237. „Све ти, бане, љуба похарала
238. „Са курвићем Дуком Херцеговцем;
239. „Све однесе у Херцеговину,
240. „Да се слави Дука зулумћару
241. „На срамоту тебе и твојима.”
242. А кад бане слугу саслушао,
243. Он се маши руком у џепове,
244. Даде њему дванаест дуката:
245. „Нај то тебе, слуго Миловане,
246. „Те се рани и ода зла брани,
247. „Док се вратим из Херцеговине.”
248. Па окрену помамна ђогина,
249. Оде право преко Влаха Старог
250. Доке стиже у Херцеговину
251. Б’јелој кули Дуке Херцеговца;
252. Али Дуке дома не бијаше,
253. Но отишо’ ка Тројици цркви
254. И одвео љубу Иконију;
255. У двору ми никог не бијаше,
256. До банова два нејака сина,
257. Голи, боси стоје у авлији
258. И мећу се камена с рамена,
259. Па говори млађи старијему:
260. „Удри, брате, ако боље можеш.”
261. А старији млађем говорио:
262. „Како ћу ти, брате, одбацити,
263. „Кад се нисам вином причестио
264. „Ни бијелим љебом наранио,
265. „Од како сам баба изгубио?”
266. Кад то чуо бане Милутине,

267. Уд’рише му сузе од очију,
268. Угна ђога у мермер-авлију,
269. Опази га двоје ђеце лудо,
270. Па побјеже у бијеле дворе,
271. Те казују својој милој тетки:
272. „Тето наша, Јелице ђевојко!
273. „Неко дође у мермер-авлију,
274. „И он јаше ђога бабовога!”
275. А кад чула Јелица ђевојка,
276. Те изиђе пред бијеле дворе,
277. Одмах позна свога мила брата,
278. Па му паде млада око врата,
279. Рони сузе низ бијело лице;
280. А тјеша је бане Милутине:
281. „Немој, сестро, више туговати!
282. „Та доста си млада туговала
283. „У рукама Дуке зулумћара.”
284. Те с’ ђевојка мало утјешила
285. Доведе му два нејака сина,
286. Оде бане ђецу миловати,
287. А Јелици тихо говорити:
288. „Отвори ми пребијелу кулу.”
289. Ал’ му сестра тихо отговара:
290. „Кучка једна, а не снаха моја,
291. „Од куле је кључе однијела,
292. „И отишла с Дуком зулумћаром
293. „Ка Тројици пребијелој цркви.”
294. Кад је бане сестру саслушао,
295. Он подвикну тридесет делија,
296. Те на кули обише капију.
297. Бан се пење на бијелу кулу,
298. Те отвара попете сепете,
299. Нађе бане ђечине хаљине:
300. Од кадиве зелене доламе,
301. И нађе им танке преобуке,
302. Он обуче два нејака сина
303. И Јелицу своју милу сеју,
304. Па он оби Дукине подруме,
305. Напоји их вином црвенијем,
306. А нарани љебом бијелијем,
307. Па их посла у мермер-авлију,
308. Да с’ играју млади по авлији,
309. А он сакри коње у подруме,
310. А делије на бијелу кулу;
311. Оде гледат’ са бијеле куле,

312. Шта му ђеца по авлији раде,
313. И шта ће им Дука учинити,
314. Када с љубом у авлију дође.
315. Мало било, за дуго не било,
316. Ал’ ето ти Дуке Херцеговца
317. Са његовом љубом Иконијом;
318. Како виђе два банова сина,
319. Он потрже плетену канцију,
320. Оде ћерат’ ђецу по авлији
321. Али скочи бане са чардака,
322. Викну бане тридесет делија,
323. Опколише Дуку зулумћара,
324. Шћаху њега жива уватити;
325. Но се не да Дука уватити,
326. Трже сабљу у десницу руку,
327. Двије бану погубио слуге.
328. Кад то виђе бане Милутине,
329. Он удари Дуку зулумћара
330. Са својијем перним буздованом,
331. Удари га у чело јуначко,
332. Дука паде у зелену траву,
333. Дука паде, а бане допаде,
334. Колио му крви жедан бјеше,
335. Сабљом ману, одс’јече му главу.
336. То кад виђе љуба Иконија,
337. Стаде бјегат’ млада низ авлију,
338. Не дадоше два банова сина,
339. Веће одмах кују уватише,
340. У руке је бану додадоше.
341. Бане викну на своје делије,
342. Донесоше б’јелу крпу платна,
343. Залише је лојем и катраном,
344. Па увише кују Иконију
345. Саврх главе до зелене траве,
346. Па он сједе пити рујно вино,
347. А њој русу косу запалише.
348. Кад догоре доље до очију,
349. Она с’ моли бану Милутину:
350. „Господару, бане Милутине!
351. „Не дај, бане, твоје очи чарне,
352. „Доста си их пута пољубио.”
353. Али вели бане Милутине:
354. „Док љубио, дотле и бранио,
355. „Сад нек брани Дука зулумћару.”
356. Кад догоре до бијелих дојки,

357. Она зове два нејака сина:
358. „Ђецо моја, ако Бога знате!
359. „Ви не дајте двије б’јеле дојке
360. „Доста су вас мл’јеком задојиле
361. „И лудијех до сад одраниле.”
362. Али вели двоје ђеце лудо:
363. „Јесу, мајко, ал’ је скупо стало
364. „Та дворећи Дуку зулумћара
365. „Голи, боси за три годинице.”
366. Тако згоре кучка Иконија
367. Саврх главе до зелене траве.
368. Бане скочи од земље на ноге,
369. Те Дукину похарао кулу,
370. Однесе му благо и оружје,
371. И одведе коње и соколе,
372. Запали му пребијеле дворе,
373. Па отиде новој бановини,
374. Штоно му је царе поклонио
375. Војујући по земљи Бугарској;
376. Намјести се бане Милутине
377. У Маглаја бијелога града.
378. Ту му дође земља Босна славна,
379. И од Босне тридест капетана,
380. Те се млади бану поклонише.
381. Бан удаде сестрицу Јелицу
382. У питому варош Ћаковицу
383. За сокола Брђанина Павла,
384. А ожени два нејака сина
385. С преко мора отуд од Латина:
386. Стече бане многе пријатеље.
387. Бог му дао са животом здравље!
388. Нама, браћо, на сретно весеље!
389. То велимо, да се веселимо,
390. Не би ли нас и Бог веселио!